

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Stichting Aeresgroep
College van Bestuur
De heer B. Pellikaan
Postbus 245
6710 BE EDE

ARCH. CODE :
TE BEHANDELEN DOOR :
BEHANDELEN VOOR :
INGE- KOMEN - 5 DEC 2012
COPIE NAAR :
OPMERKING
VOLGNUMMER :

Directoraat-generaal Agro

Directie Agrokennis

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

Ons kenmerk

DGA-AK / 12364069

Bijlage(n)

1

Datum - 3 DEC. 2012
Betreft goedkeuring voorgenomen instellingenfusie

Geachte heer Pellikaan,

U heeft een aanvraag ingediend voor het verkrijgen van goedkeuring voor een voorgenomen institutionele fusie tussen de Christelijke Agrarische Hogeschool (CAH-Dronten) en STOAS Hogeschool Wageningen.

Op grond van de Wet fusietoets in het onderwijs (Stb. 2011,95) en de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs (Stcrt.2011,13592) heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) op 19 november 2012 advies aan mij uitgebracht. Het integrale advies is bijgevoegd. De CDHO adviseert, alles overwegende, om positief te besluiten op de bovengenoemde institutionele fusie. Dit advies neem ik over.

Er is in geval van deze fusie, gezien de overwegingen van de CDHO, geen sprake van negatieve effecten op de keuzevrijheid, de spreiding van voorzieningen en de diversiteit van het onderwijsaanbod in het hoger onderwijs. De kosten en baten van de nieuwe organisatie zijn in voldoende mate inzichtelijk gemaakt en getoetst aan de fusievoorwaarden.

De CDHO heeft in haar advies bij de toetsing op de fusievoorwaarden een aantal relevante bevindingen en adviezen naar voren gebracht. Deze zijn van belang bij de verdere uitwerking van het fusietraject. Ik verzoek u om deze bevindingen en adviezen tot u te nemen.

Voor de goede orde wijs ik u erop dat de naam van de nieuwe rechtspersoon *Vilentum hogeschool* (zijnde een stichting) als uitkomst van de instellingenfusie zal worden aangehaald in de relevante wet- en regelgeving per 1 januari 2013 en dat hiermee de rechtspersonen CAH-Dronten en STOAS Wageningen Hogeschool, zijnde de huidige twee hogescholen, worden geschrapt uit de relevante wet- en regelgeving.

BESLUIT

Gelet op de artikelen 16.16, 16.16a, 16.16b, 16.16c van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en het bepaalde in de Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs, bovenbedoeld advies, en daarbij alle feiten en omstandigheden in aanmerking nemende, verleen ik goedkeuring aan de institutionele fusie tussen de Stichting CAH Dronten en STOAS Hogeschool Wageningen per 1 januari 2013.

dr. Co Verdaas
Staatssecretaris van Economische Zaken

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van Economische Zaken onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
t.a.v. de Minister de heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Geachte heer Kamp,

datum
maandag 19 november 2012

Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs over de aanvraag tot institutionele fusie tussen de Stoas Hogeschool en de Christelijke Agrarische Hogeschool.

onderwerp
Advies Fusietoets

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Fusie tussen Stoas en CAH

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2012/018/FT

bijlagen
advies CDHO

drs. N.M. Verbraak
voorzitter CDHO

Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. de Minister de heer H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Preadvies Geachte heer Kamp,

datum maandag 19 november 2012
onderwerp Advies Fusietoets Stoas/ CAH
ons kenmerk 2012/018/ FT

Op 28 juni 2012 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) de fusie-effectrapportage van Stoas Hogeschool (hierna: Stoas) en de Christelijke Agrarische Hogeschool (hierna: CAH) ontvangen. De aanvraag was echter niet compleet. Daarom is door DUO een termijn gesteld. Aangezien het College van Bestuur tijdens de vakantieperiode niet bereikbaar was is, op verzoek van de aanvragende instellingen, de ingangsdatum van deze termijn verplaatst naar 20 augustus. STOAS/CAH werden hierdoor in de gelegenheid gesteld om de aanvraag tot uiterlijk 17 september 2012 aan te vullen. Na ontvangst van de aanvullingen heeft de CDHO de advisering over de voorgenomen institutionele fusie op 17 september 2012 weer ter hand genomen. Dit conform de aan de CDHO opgedragen taak gebaseerd op: a. Artikel 6.2 derde lid van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW), en; b. de Regeling d.d. 6 juli 2011 (WJZ/221491(2752) Hfst. 5, art. 20, lid 4 en 5 van het Instellingsbesluit van de CDHO.

Op 11 oktober 2012 heeft een afvaardiging van de CDHO, bestaande uit de commissieleden A. Mosterd en F. Kuipers en een bureaumedewerker de heer D. Post, een bezoek gebracht aan Stoas/CAH. Hier is overleg gevoerd met afvaardigingen van de medezeggenschapsraden (hierna: MR of MR's) van de onderscheiden hogescholen en leden van het College van Bestuur (hierna: CvB) van de Stichting Aeres Groep. De advisering door de commissie is gebaseerd op zowel de bij de advisering overgelegde schriftelijke als de tijdens de site-visit verkregen mondelinge informatie.

Ten slotte is door DUO de oorspronkelijke behandeltermijn die op 1 november zou eindigen met 13 weken verlengd. Dit om een zorgvuldige afwikkeling van advisering en besluitvorming te waarborgen.

De volgende aanvullingen zijn tijdens de behandeling van de fusieaanvraag door DUO, dan wel de CDHO, ontvangen en bij de afwikkeling van de aanvraag betrokken. Op 17 september 2012 werden de onder 1 t/m 5 genoemde aanvullingen op het oorspronkelijke aanvraagdossier geregistreerd:

1. Op 11 juli is een ondertekende aanvraag overgelegd. Het oorspronkelijk aanvraagformulier bleek namelijk niet ondertekend te zijn. Op 11 juli 2012 is in deze ommissie voorzien;

2. De positieve verklaring van de medezeggenschapsgeschieding van de CAH (J. Klasen, voorzitter, d.d. 23 december 2011) was conditioneel verstrekt. Instemming met de voorgenomen fusie wordt verleend, onder voorwaarde dat een nadere uitwerking voor 16 januari 2012 wordt gegeven over het belang en het behoud van de merknaam en de herkenning van de CAH in binnen- en buitenland. De CAH wil de internationale aanduiding University of Applied Sciences behouden. De instellingen is gevraagd om een recente niet conditioneel geformuleerde instemmingsverklaring van de MR te overleggen waaruit blijkt dat zij kan instemmen met de voorgenomen fusie. Op 17 september 2012 is deze verklaring van de MR van de CAH ontvangen.

3. De vragen in de fusie-effectrapportage zijn ten aanzien van punt '5 Kosten en baten' zeer summier beantwoord. Weliswaar is in de bijlage onder punt '13 financiën' een nadere toelichting gegeven, maar deze toelichting omvat niet een overzicht van de financiële situatie in de vorm van een jaarrekening dan wel een hieraan vergelijkbaar document. Ook is in de toelichting aangegeven dat een mogelijk financieel gevolg van de voorgenomen fusie is dat een deel van de subsidies komt te vervallen. Dit mogelijke negatieve effect wordt in één zin afgedaan. Aan de instellingen is gevraagd een met stukken onderbouwde toelichting op de financiële positie te overleggen die betrekking heeft op zowel de situatie vóór als na de voorgenomen fusie. Op 17 september 2012 is de betreffende toelichting van Stoas/ CAH ontvangen;

4. De consequenties voor het personeel en studenten indien de voorgenomen fusie geen doorgang kan vinden waren in de aanvraag onduidelijk beschreven. Ook hier is een toelichting gevraagd. Op 17 september 2012 is een toelichting van Stoas/CAH ontvangen;

5. De onderbouwing voor het met terugwerkende kracht laten plaatsvinden van de fusie met ingang van 1 januari 2012 ontbreekt. De instellingen nemen het standpunt in dat de fusie juridisch reeds is geëffectueerd. Een nadere toelichting is gevraagd.

pagina 3 van 21 Op 17 september 2012 is ook ten aanzien van dit punt een toelichting van Stoas/ CAH ontvangen.

6. Op 27 september 2012 is op verzoek van de CDHO een e-mail nagezonden waarin het onconditioneel geformuleerde, positieve oordeel van de MR van Stoas Hogescholen is herhaald. Dit aangezien naar het oordeel van de CDHO de eerder overgelegde verklaring aanleiding tot misverstanden kon geven.

7. Op 15 oktober 2012 is een tijdens de site-visit, d.d. 11 oktober 2012, gevraagde aanvullende schriftelijke informatie over het onderzoek naar alternatieven over de strategische positie van Stoas ontvangen.

8. Op 22 oktober 2012 is een tijdens de site-visit, d.d. 11 oktober 2012, gevraagde aanvullende schriftelijke accountantsverklaring via de e-mail ontvangen. Deze verklaring bevestigt dat de renteswaps die door de Stichting Aeres Groep zijn aangegaan geen risico voor de betreffende instellingen voor hoger onderwijs inhouden.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Op grond van de bij de aanvraag overgelegde informatie en de informatie die tijdens en na het locatiebezoek is verstrekt, heeft de commissie geconstateerd dat de fusie aanvraag voldoet aan de door de Wet gestelde vereisten. De commissie adviseert u dan ook om in positieve zin te besluiten op de institutionele fusie tussen Stoas en CAH.

Op grond van onderstaande conclusies en afwegingen heeft de commissie vastgesteld dat in deze geen sprake is van een significante belemmering van de daadwerkelijke variatie van het onderwijsaanbod, zoals bedoeld in artikel 16.16b, eerste lid van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Deze fusie leidt naar het oordeel van de commissie evenmin tot substantieel nadelige effecten voor het onderwijsaanbod op de korte of langere termijn. De commissie heeft geconstateerd dat bij het achterwege blijven van de fusie de continuïteit van het onderwijs in gevaar komt. De commissie is van oordeel dat door deze fusie een goede basis wordt gelegd voor het in de toekomst voortbestaan van zowel de Stoas als de CAH.

Dit positieve oordeel kan niet verhelen dat de FER en de aanvullende informatie die betrekking heeft op de institutionele fusie niet in alle opzichten als voldoende kon worden aangemerkt. De organisatorische en (onderwijs)inhoudelijke vormgeving van de fusie is, evenals de evaluatie van de fusie, door de commissie als te mager aangemerkt. Het is om deze reden dat de commissie nadrukkelijk aan het CvB en de beide MR's

pagina 4 van 21 aanbeveelt om de organisatorische en inhoudelijke vormgeving van de institutionele fusie in een helder traject nader vorm te geven. Het CvB en de beide MR's onderschrijven dit punt. Een specifiek aan dit traject gekoppeld evaluatietraject is hierbij volgens de commissie evenzeer van groot belang.

Beoordelingskader

Het beoordelingskader van de fusietoets is in de bijlage bij dit advies opgenomen.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager geeft een onderbouwde invulling aan de in artikel 16.16a lid 4 WHW onder a. tot en met i. geformuleerde onderdelen van de fusie-effectrapportage (FER). Tevens is door de commissie vastgesteld dat een positief schriftelijk advies over de institutionele fusie door beide medezeggenschapsgeledingen is overgelegd.

De institutionele fusie heeft betrekking op de Christelijke Agrarische Hogeschool te Dronten, tevens gevestigd te Almere, en de Stoas Hogeschool te Wageningen. Deze instelling zijn per 1 januari 2006 bestuurlijk gefuseerd. Zij worden sindsdien in stand gehouden door de Stichting Aeres Groep te Ede. Na de invoering van de Wet versterking besturing (inwerkingtreding, 1 sept. 2010) is het toezicht op de naleving van de incomptabiliteitsregeling (art 10.2 lid 2 WHW) aangescherpt en is door de Minister van EL&I geconstateerd dat de Aeres Groep niet aan deze regels voldeed. Stoas en de CAH hebben er, blijkens de inhoud van de FER, toen voor gekozen de feitelijke situatie middels een institutionele fusie in overeenstemming te brengen met de wettelijke eisen. Aanvrager heeft te kennen gegeven dat de instelling(en) op zoek zijn naar een nieuwe naam.¹

¹ Inmiddels is een nieuwe naam gevonden. Op 9 augustus 2012 is Vilentum ontstaan. Het betreft hier de samenvoeging van de CAH, die in Dronten en Almere agrarische opleidingen aanbiedt, en Stoas in Wageningen. Men stelt tot fusie gekomen te zijn, omdat volgens "de strikte interpretatie van de WHW" het niet toegestaan is, dat een college van bestuur aan meer dan één hogeschool leiding geeft. De naam Aeres-groep is daarom ingeruild voor een institutionele fusie onder de naam Vilentum. Men benadrukt, dat de eigen aard en profilering van de bestaande instellingen niet worden aangetast door de fusie. "In de nieuwe hogeschool Vilentum zijn CAH Vilentum en Stoas Wageningen, Vilentum Hogeschool zichtbaar als zelfstandige faculteiten met een duidelijke eigen missie en identiteit, eigen onderwijs, onderzoek en innovatieruimte en positionering." (Bron: Science Guide, d.d. 9 augustus 2012).

De CAH en Stoas zijn per 1 januari 2006 bestuurlijk gefuseerd. Zij worden sindsdien in stand gehouden door de Stichting Aeres Groep te Ede. In de FER geven aanvragers aan dat door het departement van LNV is ingestemd met deze bestuurlijke fusie. Een institutionele fusie heeft echter niet plaatsgevonden. Volgens aanvragers is indertijd, met medeweten van het departement van LNV, een personele unie tot stand gebracht tussen het bestuur van de Stichting Aeres Groep en de CvB's van beide hogescholen.

Na invoering van de Wet versterking besturing (inwerkingtreding, 1 sept. 2010) is het toezicht op de naleving van de incomptabiliteitenregeling (art. 10.2 lid 2 WHW) aangescherpt en is door de Minister van EL&I geconstateerd dat de Aeres Groep niet aan deze regels voldeed. De instellingen hebben er, blijkens de inhoud van de FER, toen voor gekozen de feitelijke situatie middels een institutionele fusie in overeenstemming te brengen met de wettelijke eisen. Hierdoor beoogt men één hogeschool te laten ontstaan met één CvB en twee organisatorische eenheden (de beide voormalige hogescholen), die faculteiten genoemd zullen worden. Daarbij zal tegelijkertijd de identiteit van de beide voormalige hogescholen, die blijven voortbestaan als organisatorische eenheden, beter in de statuten van de stichting worden verankerd.

Het fusiedocument dat als bijlage bij de FER is gevoegd bevestigt het standpunt dat in de FER is beschreven. De incomptabiliteiten op grond van de wet versterking besturing (Art. 10.2 lid 2 WHW) komen aan de orde bij het onderdeel "Alternatieven voor de fusie" in bijlage A bij het fusiedocument. De kern van de incomptabiliteit bestaat hieruit dat het tweehoofdig CvB, functionerend in een collegiaal model, integraal verantwoordelijk is voor de Stichting Aeres Groep en mede daarbinnen voor twee afzonderlijke hogescholen). Zie hiervoor pagina 6 van het fusiedocument onder nr. 5.

Evenzeer is in het fusiedocument sprake van een personele unie met betrekking tot de diverse nevenstichtingen die onder de Stichting Aeres Groep hangen, zoals PTC+. Deze nevenstichtingen vallen niet onder de werkingssfeer van Art. 10.2 lid 2 WHW.

Uit de gesprekken die tijdens het locatiebezoek met de MR's van Stoas en CAH zijn gevoerd is de commissie gebleken dat het voldoen aan het wettelijk vereiste, conform artikel 10.2 lid 2 WHW, het primaire motief is geweest voor het realiseren van de institutionele fusie. In de tweede plaats is de zorg omtrent de financiële positie van beide instellingen een belangrijk motief om in te stemmen met de institutionele fusie. Ontvlechting zou leiden tot verspilling van gelden en de vermogenspositie van de betrokken instellingen in ongunstige zin beïnvloeden. Tijdens het gesprek

met het CvB van de Aeres Groep kwamen beide motieven eveneens sterk naar voren.

Met deze argumentatie is volgens de commissie in voldoende mate invulling gegeven aan de beschrijving van de motieven voor de fusie. Hiermee is voldaan aan lid 4a van de fusievoorwaarden.

Alternatieven voor de fusie (Artikel 16.16a, lid 4b WHW)

In de huidige situatie is er sprake van een tweehoofdig College van Bestuur, functionerend in een collegiaal model, dat integraal verantwoordelijk is voor de Stichting Aeres Groep, en daarbinnen voor twee afzonderlijke hogescholen (zie p.6 van het fusiedocument onder nr.5) In bijlage A bij het Fusiedocument worden verschillende alternatieven voor de institutionele fusie gepresenteerd.

De meest serieuze hiervan is het alternatief waarbij een splitsing of defusie tot twee hogescholen plaats vindt, ieder met een eigen CvB, verenigd onder de paraplu van een rechtspersoon. De instelling zegt dit alternatief te hebben bestudeerd en te hebben afgewezen aangezien dit alternatief:

- a. In strijd is met de argumenten die hebben geleid tot de bestuurlijke fusie;
- b. geen voordelen heeft boven de voorgenomen institutionele fusie;
- c. leidt tot een verhoging van de overheadkosten (extra leden CvB's);
- d. voorziet in een eigen Stichtingsbestuur en bijbehorend Bestuurs- en beheersreglement waardoor belangrijke bestuursbevoegdheden worden onttrokken aan het centrale collegiale CvB (gewrongen bestuursstructuur);
- e. voorziet in medezeggenschap per hogeschool;
- f. arbeidsrechtelijke consequenties heeft voor medewerkers;
- g. het voor afzonderlijke instellingen lastiger zou maken bouwprojecten te financieren.

De tweede optie is de Kennisgroep. Hierbij wordt de Stichting Aeres Groep gesplitst in drie stichtingen: Stoas Hogeschool, CAH en Groenhorst College met daarboven de Stichting Aeres. Iedere stichting krijgt een eigen CvB dat verschillend van personele samenstelling is (een huidig CvB lid en een huidig directie lid). Het bestuur van de Stichting Aeres Groep wordt dan samengesteld uit twee CvB leden van de onderwijsstichtingen waarbij alle (vaste en tijdelijke) medewerkers in dienst zijn van de Stichting Aeres. Na toetsing bleek dit model te zeer in strijd te zijn met de wet. De structuur gaf aanleiding tot terugvordering van een deel van de bekostiging en een substantiële heffing BTW. Bovendien is het voorstel niet uitvoerbaar aangezien het onderwijs, enerzijds, en het onroerend goed en het gehele personeel, anderzijds, in verschillende rechtspersonen zou worden

pagina 7 van 21 ondergebracht. Dit is in strijd met de WHW en de onderwijs-wetgeving in het algemeen, zoals volgt uit artikel 16.16 lid 3 WHW.²

In bijlage A bij het fusiedocument fungeert de Institutionele fusie als derde optie. Men concludeert dat dit model de minste complicaties oproept. De voordelen zijn dat er blijvend gewerkt kan worden met een collegiaal bestuur. Alle bevoegdheden liggen bij één bestuursorgaan. Een ander voordeel is dat de organisatie formeel verandert aangezien zij worden samengevoegd, terwijl er materieel weinig hoeft te veranderen. Verder zijn er geen nieuwe benoemingen nodig. De beide faculteiten kunnen een naam krijgen die ook de afzonderlijke identiteiten tot uitdrukking brengt. Ook is de medezeggenschap goed te organiseren waarbij medezeggenschapsorganen op centraal niveau voorkomen, maar ook deelraden op decentraal niveau.

Aanvrager geeft aan dat deze oplossing te prefereren is omdat opsplitsen in verschillende stichtingen in feite opheffing van de Stichting Aeres Groep betekent. Tot twee keer toe is door de zittende directies en MR's ingestemd met deze keuze. Overigens stellen aanvragers is defusie door de onderlinge afhankelijkheid van de instellingen binnen de Stichting Aeres Groep al niet meer mogelijk.

De commissie heeft bovenstaande argumenten gewogen en is tot de conclusie gekomen dat in voldoende mate is onderbouwd wat de alternatieven voor beide fuserende partners betekenen. De aanvraag voldoet derhalve aan lid 4c van de fusievoorwaarden.

Wel tekent de commissie hierbij aan dat de onderlinge afhankelijkheid vooral betrekking heeft op de materiële kant van de fusie. Inzake de (onderwijs)inhoudelijke kant van de fusie valt veel te winnen. Dit inzicht werd tijdens de site-visit door de beide MR's en het CvB in meerdere of mindere mate onderschreven. Bij alle partijen overheerste de indruk dat alle energie te zeer gericht was geweest op het realiseren van de formele

² Art. 16.16 Bestuurlijke en institutionele fusie en reikwijdte

16.16 lid 3. De overdracht bedoeld in het eerste lid, geschiedt bij notariële akte. Bij die akte verbindt de overdragende rechtspersoon zich tevens de rechten ten aanzien van de gebouwen, de terreinen en de roerende zaken over te dragen. Die akte geldt dan tevens als akte van levering bedoeld in Boek 3 BW. In de akte wordt tevens bepaald dat het lichaam waaraan of de rechtspersoon aan wie wordt overgedragen, het personeel in gelijke betrekkingen aan de instelling aanstelt met ingang van de datum van overdracht.

Bovendien is dit model in strijd met Good Governance. Uit artikel 10.2 in samenhang met artikel 10.3b lid 1 en 10.3d lid 2 WHW volgt dat het CvB de zeggenschap moet hebben over de gehele gang van zaken binnen de hogeschool en in ieder geval - onder toezicht van de Raad van Toezicht conform artikel 10.3 lid 2 onder f WHW - over de besteding van de rijksbijdrage. Het onderbrengen van gebouwen en personeel in een aparte rechtspersoon onttrekt deze aan de verantwoordelijkheid van het CvB en de RvT.

kant van de instellingsfusie. Overigens waren alle gesprekspartners ervan overtuigd dat de onderwijsinhoudelijke samenwerking van de grond zal komen.

Ten slotte wil de commissie nog opmerken dat tijdens de site-visit nog andere, oudere (2006), alternatieven aan de orde zijn gekomen. Het betrof hier de mogelijkheid tot samenwerking tussen de CAH en Windesheim. Anderzijds blijkt Stoas vergevorderde gedachten te hebben ontwikkeld over een fusie met Wageningen UR. In het eerste geval is gekozen voor het behoud van een positie van de instelling binnen de groene kenniskolom. Bij Stoas speelden twee componenten een belangrijke rol:

- a. het verzekeren van de continuïteit;
- b. het versterken van de onderwijsinhoudelijke slagkracht.

Uit strategische verkenningen bleek de commissie dat voor een verdere ontwikkeling van lerarenopleidingen een samenwerking met Wageningen UR een strategisch sterke keuze zou zijn. Het in samenwerking met de WUR wegwerken van lerarentekorten in de sector Bèta-techniek bood hier goede mogelijkheden. Ook bestond hier de kans op een intensieve samenwerking tussen de wetenschappelijke en professionele componenten met goede kansen om de innovatieve kracht van de Stoas lerarenopleidingen te vergroten. Uiteindelijk bood de fusie met de CAH voldoende zekerheden voor de continuïteit van Stoas. Anderzijds blijft de vraag of de huidige fusie wel voldoende impulsen biedt voor een goede onderwijsinhoudelijke ontwikkeling van Stoas. De commissie adviseert daarom intensief samen te werken met andere lerarenopleidingen om te voorkomen dat Stoas in een 'groen' isolement geraakt.

Beoordeling van het tijdsbestek (Artikel 16.16a, lid 4c WHW)

Op 1 januari 2006 is het bestuurlijk fusieproces tussen Stoas/ CAH in juridische zin tot stand gekomen. De institutionele fusie heeft volgens de FER, onderdeel 2.1, eigenlijk al haar beslag gekregen met de wijziging van de statuten van de Stichting Aeres Groep op 13 februari 2012. Feitelijk wachten de instellingen nog slechts op de legalisatie hiervan.

De aanvragende instellingen stellen zich op het standpunt dat de fusie, na goedkeuring, met terugwerkende kracht per 1 januari 2012 dient te worden ingevoerd.

Met deze beschrijving is volgens de commissie in voldoende mate invulling gegeven aan lid 4c van de fusievoorwaarden. Met dien verstande dat de commissie aantekent dat de argumentatie over het met terugwerkende kracht laten ingaan van de fusie per 1 januari 2012 juridisch gezien niet houdbaar is. Eerst nadat het bevoegd gezag, het departement van EL&I, in

positieve zin op de aanvraag van Stoas/CAH heeft besloten kan aanvrager hieraan rechten ontleen. Het feit dat de fusie in het civiel recht middels wijziging van de statuten van de Stichting Aeres Groep, d.d. 13 februari 2012, haar beslag heeft gekregen betekent niet dat hiervan een bindende werking kan uitgaan. Het betreft hier immers het vooruitlopen van private partij(en) op een publiek besluit.

Beoordeling van de te bereiken doelen (Artikel 16.16a, lid 4d WHW)

Motieven en doelen liggen bij deze aanvraag direct in elkaars verlengde. Om deze reden kan bij het beoordelen van de doelen die met de institutionele fusie worden nagestreefd deels worden verwezen naar punt 1 (Motieven) van de FER en punt 2 (Aanleiding) van het Fusiedocument.

In de FER wordt onder punt 3.1 als doel gesteld het voldoen aan de wet. Conform de Wet Versterking Besturing dient een einde te worden gemaakt aan de personele unie zoals die nu tussen STOAS en CAH bestaat. Tegelijkertijd wordt gestreefd naar behoud van (1) eigen missie en identiteit, (2) onderwijs, onderzoek en innovatieruimte en (3) behoud van eigen positionering per faculteit.

Het doel is de feitelijke situatie middels een institutionele fusie in overeenstemming te brengen met de wettelijke eisen van artikel 10.2 lid 2 WHW. Hierdoor beoogt men één hogeschool te laten ontstaan met één College van Bestuur en twee organisatorische eenheden (de beide voormalige hogescholen), die faculteiten genoemd zullen worden. Daarbij zal de identiteit van de beide voormalige hogescholen, die blijven voortbestaan als organisatorische eenheden, beter in de statuten van de stichting worden verankerd. Een tweede doelstelling is een betere synergie tussen de instellingen te bereiken. De beide organisatorische eenheden/faculteiten zullen voorlopig worden aangeduid als "CAH, onderdeel van de Aeres Groep" en "Stoas, onderdeel van de Aeres Groep".

Onder punt 3.2 wordt geen gewag gemaakt van te kwantificeren doelen. Toch wordt bij de motieven voor de fusie wel degelijk gesproken over andere belangrijke (financiële) doelstellingen, namelijk beperking van de overheadkosten. Deze doelstelling wordt hier echter niet kwantitatief onderbouwd.

De commissie constateert dat niet gesproken wordt over de integratie en opbouw van de nieuwe organisatie. Er is sprake van consolidatie waarbij beide samenstellende delen kunnen profiteren.

Uit de gesprekken met de MR's en het CvB is de commissie gebleken dat de doelstellingen om tot grotere synergie tussen de instellingen te komen nog zeer onvolkomen zijn. Instrumenten als een bestuursreglement en een beheersreglement voor de institutioneel gefuseerde instellingen zijn niet voor handen. Belangrijke vragen omtrent wie wat vaststelt binnen de gefuseerde eenheid zijn hierdoor niet geborgd. Dit geldt evenzeer voor de vaststelling van het Onderwijs- en Examenreglement (OER) en de vorm van de medezeggenschap. Met name het ontbreken van een centraal beheersreglement is een sterk gemis. Dit betekent dat op dit moment alles nog steeds verloopt zoals dat in het verleden gebruikelijk was.

Op grond hiervan stelt de commissie vast dat men binnen Stoas/CAH nog onvoldoende zicht heeft op het uiteindelijke doel van de institutionele fusie. Hierdoor zijn op dit moment onvoldoende garanties aanwezig dat de institutionele fusie tot het gewenste resultaat zal leiden. Het is daarom de vraag of de beoogde synergie en doorgroei naar één geïntegreerde hogeschool in de toekomst wel voldoende gestalte zal krijgen. Men is door veranderde wetgeving gedwongen tot een institutionele fusie waartegen men zich eerst heeft verzet. Nu die institutionele fusie onontkoombaar blijkt zet men zich hiervoor ook positief in. Men wil nu verder werken aan verbetering van de synergie en het onderwijs.

Hiermee is in onvoldoende mate invulling gegeven aan lid 4d van de fusievoorwaarden.

Beoordeling van de effecten van de fusie op de keuzevrijheid, in het bijzonder de spreiding en diversiteit van het onderwijsaanbod in het hoger onderwijs (Artikel 16.16a, lid 4e WHW)

In de FER stellen de aanvragende instellingen onder punt 4.1 dat door de institutionele fusie geen verschraving van het aanbod zal optreden. De spreiding van voorzieningen blijft behouden evenals de diversiteit van het aanbod. Sterker, door de financiële schaalvoordelen die de fusie met zich meebrengt is naar de mening van het bestuur uitbreiding van het opleidingsaanbod mogelijk geworden. Er is dus sprake van een positief effect van de bestuurlijke fusie op zowel de omvang van het aanbod als de diversiteit daarvan.

Er is geen overzicht opgenomen van opleidingen en vestigingsplaatsen in de situatie voor en na de fusie. Dit is in dit geval ook niet nodig aangezien het aanbod voor en na de fusie niet aan verandering onderhevig zal zijn.

Tijdens de site-visit heeft de commissie zich nogmaals overtuigd van de voornemens van de beide instellingen met betrekking tot het staande opleidingsaanbod. Hieruit kwam naar voren dat alle activiteiten zijn gericht op het behoud van het bestaande aanbod. Beide instellingen gaan uit van

een stevige groene oriëntatie en benadrukken hierin de strategische verbinding met het Groenhorst College (VMBO, MBO). Doorlopende leerlijnen gericht op de onderkant van het opleidingsaanbod zijn hierbij cruciaal. Anderzijds streven beide instellingen naar verruiming van het masteraanbod. Uit de gesprekken tijdens de site-visit is nogmaals komen vast te staan dat consolidatie van het staande aanbod voor zowel personeel als College van Bestuur een primair gegeven is, waarbij verruiming van het aanbod een tweede doelstelling is.

Op grond van de aangeleverde schriftelijke informatie en de mondelinge informatie die is verkregen tijdens de site-visit constateert de commissie dat met de institutionele fusie tussen Stoas en CAH de keuzevrijheid, alsmede het bestaande opleidingsaanbod en het oorspronkelijke aantal vestigingsplaatsen op de bestaande locaties behouden blijft. Hiermee is in voldoende mate aangetoond dat van de institutionele fusie van Stoas en CAH geen negatieve effecten op de keuzevrijheid, de spreiding van voorzieningen en de diversiteit van het onderwijsaanbod in het hoger onderwijs uitgaan. Hiermee is voldaan aan lid 4e van de fusievoorwaarden.

Beoordeling van de kosten en baten (Artikel 16.16a, lid 4f WHW)

Onder punt 5 van de FER was sprake een minimale onderbouwing. Aan het Fusiedocument kon nog worden ontleend dat het uitgangspunt bij de exploitatie is dat mutaties in de eigen vermogensbestanddelen van de afzonderlijke (faculteits- /hogeschool) onderdelen worden vastgesteld. Duidelijk werd gemaakt dat dit ook in de toekomst zo zal blijven gebeuren. De institutionele fusie zal volgens mededeling van de instellingen geen invloed hebben op huisvesting en faciliteiten. De eigendom van alle bezittingen is ondergebracht bij de Stichting Aeres Groep.

In de gevraagde aanvulling van 17 september gaan Stoas/ CAH dieper in op de financiële achtergronden van de fusie. Uitgangspunt bij de bestuurlijke fusie van 2006 was het financieel en bestuurlijk weerstandsvermogen van Stoas Hogeschool te vergroten. Er heeft toen een juridische [bestuurlijke] fusie van de beide rechtspersonen plaatsgevonden, waarna de Stichting Aeres Groep twee hogescholen in stand hield. Aanvragers stellen dat bij het verbreken van het huidig bestuurlijk construct [bedoeld is de bestuurlijke fusie in overeenstemming te brengen met de eisen van artikel 10.2 lid 2 WHW] de gevolgen niet te overzien zijn. Onderdelen van de Stichting Aeres Groep, met name Stoas, zouden niet meer levensvatbaar zijn. De gevolgen voor studenten, personeel en omgeving zouden verregaand zijn. De hogescholen, maar ook de overige onderdelen zouden de uit de wet voortvloeiende rechten en verplichtingen niet meer kunnen voortzetten. Sterker nog, stellen aanvragers, de Aeres Groep zou omvallen. Voor het College van Bestuur is

pagina 12 van 21 dit scenario onacceptabel en ook de Raad van Toezicht heeft zich tegen deze alternatieve oplossing uitgesproken.

Zoals gezegd zijn in de jaarrekening voor beide hogescholen de exploitatiecijfers apart opgenomen. Het betreft hier een staat van baten en lasten met een toelichting hierop. Hierbij wordt voor iedere hogeschool een onderscheid gemaakt naar private en publieke activiteiten. De financiering wordt voor de Aeres Groep centraal geregeld. Hierbij wordt gekeken naar de solvabiliteit van de groep als geheel en de zekerheden die binnen de Stichting aanwezig zijn. Uit deze centrale financiering is de nieuwbouw van zowel de CAH als van Stoas Hogeschool geregeld. In geval van defuseren zouden de bestaande contracten moeten worden opgebroken waardoor een negatieve marktwaarde zou moeten worden afgerekend en onderling verrekend. De beide hogescholen hebben individueel een lagere solvabiliteit dan de groep als geheel.³ Externe financiering in de huidige markt zal hierdoor zeer moeilijk zijn. In het geval van defuseren zullen de financieringskosten significant toenemen.

Bij het doornemen van het jaarverslag 2011 moet worden opgemerkt dat de solvabiliteit geconsolideerd (eigen vermogen / totale vermogen) in 2011 0,37 bedroeg.⁴ Van de afzonderlijke stichtingen bedroeg deze 0,39.⁵ Deze waarden zijn als goed aan te merken. Zorgelijk is dat de rentabiliteit geconsolideerd -2,1 % bedraagt en voor de afzonderlijke stichtingen - 0,15. Ook de ratio's die een inzicht geven in de liquiditeitspositie van Aeres liggen met ratio's van 0,39 (current ratio) en 0,37 (quick ratio) onder de hiervoor aangegeven minimummaatstaf van respectievelijk 2 (current ratio) en 1 (quick ratio).

Overigens heeft de directie Rekenschap op 22 oktober 2012 aan de commissie gemeld dat de Aeres Groep (bevoegd gezag nummer 40687 waarvan CAH, Stoas en Groenhorst deel uitmaken) op dit moment onder basis financieel toezicht staat. Dit betekent dat geen sprake is van verhoogd of hoog financieel risico.

Het totaal van langlopende schulden bij kredietinstellingen (31-12-2011) is € 22.273.723. Het eigen vermogen bedraagt € 43.118.448. Een vijftal langlopende leningen bij ABN AMRO (4) en de Rabo-bank (1) is afgedekt door swap- en capconstructies. Deze hebben een totale waarde van € 44.988.042. Deze swaps zijn afgesloten voor de financieringsbehoefte als gevolg van de nieuwbouwplannen. De marktwaarde van deze swaps bedroeg per 31-12-2011 een negatief saldo van € 10.458.711.

In de swapcontracten is geen bepaling opgenomen dat de Aeres Groep moet bijstorten als extra onderpand bij de bank op moment dat de

³ De groep als geheel bestaat uit Groenhorst College, de CAH, Stoas Hogeschool, PTC+, Aeres Contract, Stichting Schoolboerderij. Bron jaarverslag Aeres Groep 2011, p. 16 en 17..

⁴ Inclusief kosten bestuursdienst.

⁵ Exclusief kosten bestuursdienst.

pagina 13 van 21 marktwaarde negatief wordt. De swaps kennen verschillende einddata waarop zij tot uikering komen. In 2012 is een swapcontract met een waarde van €1.400.000 beëindigd met een negatieve waarde van € 56.103. In 2013 zullen twee andere contracten aflopen waarvan de negatieve waarde in 2012 respectievelijk € 147.694 en € 120.081 bedragen. De overige twee swapcontracten met een omvang van respectievelijk € 15.966.375 en € 22.800.000 hebben een looptijd tot 2024.

De commissie heeft ten aanzien van deze swapcontracten aan het College van Bestuur een aanvullende accountantsverklaring gevraagd waarin wordt verklaard dat deze renteswaps van de Stichting Aeres Groep geen risico voor de instellingen inhouden. Deze verklaring is op 22 oktober 2012 per mail door de commissie ontvangen en bevestigt de informatie die eerder in de jaarrekening is weergegeven.

Verder kunnen vraagtekens geplaatst worden bij de complexe structuur van de Aeres Groep. Naast de beide hogescholen maakt ook de onderwijsinstelling Groenhorst College (VMBO en MBO), deel uit van de Aeres constructie. De vermogensbestanddelen van deze instellingen maken alle drie deel uit van de Stichting Aeres Groep. Bovendien zijn bestuurlijk nog enkele andere stichtingen opgehangen in de Aeres structuur. Al deze stichtingen worden door de twee in collegiaal verband optredende leden van het College van Bestuur van de Aeres groep bestuurd. Het betreft hier onder meer PTC+, AeresContract, Stichting Schoolboerderij en Ondersteunende Stichtingen.

Tijdens de gesprekken met de MR's bleek de commissie dat deze in sterke mate van de aanname zijn uitgegaan dat defusie in financiële zin niet wenselijk zou zijn. Dit is door geen van de raden exact doorgerekend. De MR van Stoas Hogeschool was hierin echter zeer stellig. Defusie is door Stoas snel van de hand gewezen aangezien het een kleine instelling betreft die het zelfstandig niet makkelijk zou redden. Zonder de CAH zou bijvoorbeeld geen bankgarantie zijn verkregen voor de nieuwbouw. Het betreft hier een pragmatische keuze.

De raden zijn zich ervan bewust dat indien één instelling uit de stichting in de problemen raakt dit gevolgen zal hebben voor de kaspositie van de andere betrokken instellingen (waaronder Groenhorst). Iedere instelling beschikt namelijk over een geormerkt deel in het vermogen van de Stichting, maar zij zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de Stichting als geheel. Als een deel verlies lijdt staan de anderen hiervoor in. De Medezeggenschapsraden beschikken in een dergelijk geval over een adviesrecht.

Deze regeling heeft overigens geen betrekking op de private stichtingen.

Het CvB heeft aangegeven dat in het geval private stichtingen niet renderen deze selectief failliet gaan. Publieke en private stichtingen zijn gescheiden. De vermogens van de instellingen zijn gescheiden van de vermogensbestanddelen van de private onderdelen. Het CvB huldigde de opvatting dat de beide fusierende instellingen individueel niet levensvatbaar zijn.

Met het verstrekken van deze informatie hebben Stoas/CAH in voldoende mate inzicht geboden in de kosten en baten van de nieuwe organisatie. Hiermee is in voldoende mate invulling gegeven aan lid 4f van de fusievoorwaarden.

Effecten op personeel en studenten, instellingsklimaat, voorzieningen, dienstverlening en andere belanghebbende partijen (Artikel 16.16a, lid 4g WHW)

Het personeel

In de FER worden onder punt 6.1 geen gevolgen voorzien voor het personeel en de studenten. Al het personeel is volgens de FER al werknemer in de Stichting Aeres Groep (CAH sinds 1 januari 2004, Stoas sinds 1 januari 2006). Op grond van deze informatie zou de institutionele fusie geen enkel gevolg hebben voor de personele samenstelling dan wel de rechtspositie van het personeel.

Omgekeerd zouden er wel grote consequenties zijn als de institutionele fusie geen doorgang zou vinden. De redenering is hierdoor het financieel en bestuurlijk weerstandsvermogen dermate zou afnemen waardoor risico's minder goed afgedekt kunnen worden dan in het collectief. Er zijn dan ook minder mogelijkheden om personeel te verschuiven als dat nodig mocht zijn in geval van teruglopende studentenaantallen of wachtgeldverplichtingen. Bovendien zou het fusieproces waarbij directie, medewerkers en medezeggenschap zeer bij betrokken zijn tot stilstand komen hetgeen volgens de aanvragers een negatief effect zal hebben op de werksfeer van de medewerkers, het vertrouwen in de hogeschool en de kwaliteit van onderwijs en onderzoek.

De studenten

Ook ten aanzien van de studenten voorzien de aanvragende instellingen problemen opdoemen indien de institutionele fusie geen doorgang zou vinden en de instelling zou moeten worden gesplitst. Het vertrouwen en het imago van de instelling zou dan een deuk oplopen. Het zou bovendien een verwarrend effect hebben op studenten. Er zouden problemen ontstaan met inschrijvingen en bijvoorbeeld met de uitvoering van metingen in het kader van de prestatieagenda. Een ander aspect is volgens de

pagina 15 van 21 aanvragende instellingen: een negatieve sfeer die zou kunnen doorwerken op de kwaliteit van het onderwijs.

Effecten op het instellingsklimaat

De instelling streeft naar zowel profilering als synergie. De instellingen hebben hun eigen opleidingsaanbod, hun eigen doelgroepen, hun eigen identiteit en profilering, maar: alle personeel is in dienst bij dezelfde werkgever. Waar mogelijk en relevant worden dwarsverbanden gelegd, wordt samengewerkt, worden expertise en faciliteiten gedeeld en wordt synergie gezocht om de onderdelen binnen de Stichting Aeres Groep, en de Aeres Groep als geheel, te versterken. Eind 2011 is het nieuwe strategisch beleidsplan: "Diversiteit is onze kracht, samenwerking onze kans" ontwikkeld. Dit gebeurde onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur in samenwerking met het gehele managementteam.

Voorzieningen en dienstverlening

Zowel op het terrein van de fysieke schaal als de bestuurlijke schaalvergroting zullen door de institutionele fusie geen veranderingen optreden in het voorzieningenniveau. Ook het risico van verschraving van het aanbod is niet aan de orde. Integendeel. De rijke voedingsbodem binnen de Aeres Groep heeft juist geleid tot het ontwikkelen van nieuwe opleidingen en lectoraten zoals bijvoorbeeld de bachelor opleiding Toegepaste Biologie, de Master Leren en Innoveren en de Master Agribusiness Development, maar ook tot verschillende AD opleidingen als varianten van verschillende Bacheloropleidingen.

Evenzeer verwacht men dat door de fusie het uitwisselen van expertise, kennis en ervaring (dienstverlening) verder zal worden verbeterd.

Andere belanghebbende partijen

In de FER wordt onder punt 6.4 gesteld dat er geen gevolgen zijn voor andere belanghebbende partijen.

De commissie heeft tijdens het overleg met de MR's en het CvB kunnen vaststellen dat consolidatie van de bestaande structuur binnen een institutionele fusie de beste voorwaarden constitueert voor personeel en studenten. Tevens voorkomt de fusie negatieve effecten op het instellingsklimaat en worden negatieve effecten voor andere belanghebbende partijen voorkomen.

Anderzijds tekent de commissie aan dat het tot stand komen van de institutionele fusie te zeer is gericht op consolidatie en (nog) te weinig op de meerwaarde die een institutionele fusie impliceert. Er is nog geen sprake van één gedragen visie op de doelstellingen van de institutionele fusie. Evenzeer ontbreekt het bestuurlijk instrumentarium dat de institutionele fusie verder vorm moet geven. De realiteit is dat waar mogelijk en relevant dwarsverbanden worden gelegd tussen de

samenstellende delen van de Aeres Groep en wordt samengewerkt. Maar de instellingen hebben ieder een eigen opleidingsaanbod, een eigen doelgroepen en eigen identiteit en profilering. Op grond hiervan constateert de commissie dat het ontstaan van een op (onderwijs-)inhoudelijke collectief gedragen institutionele fusie nog grotendeels van de grond moet komen.

De MR's geven aan kansen tot samenwerking te zien en deze ook te willen benutten. Het CvB stelt zich op het standpunt dat doorontwikkeling naar één hogeschool het doel is. In dit traject wil men het goede behouden en de meerwaarde/kansen uit de fusie benutten. Het samenbindende element is de keuze voor de Groene sector. De MR wil de meerwaarde uit de fusie van onderop vorm geven. Het CvB stelt dat dit van beide kanten zou moeten gebeuren. Een dergelijke ontwikkeling kan men volgens het CvB niet top-down opleggen.

De commissie stelt vast dat in voldoende mate inzicht is geboden in de gevolgen van de fusie voor personeel, studenten, het voorzieningenniveau en in mindere mate voor het niveau van de dienstverlening en de eventuele gevolgen voor andere belanghebbende partijen. Hiermee is in voldoende mate invulling gegeven aan lid 4g van de fusievoorwaarden.

Beoordeling van de wijze waarop over de fusie is gecommuniceerd (Artikel 16.16a, lid 4h WHW)

Onder punt 6.5 van de FER verwijzen de aanvragende instellingen naar punt 6.2 van de FER waar ingegaan wordt op de rol van de MR bij het proces tot institutionele fusie.

In de FER is de zinsnede opgenomen dat voorwaarde voor instemming van de zijde van de MR's was:

1. Het behoud van eigen missie en identiteit;
2. Het behoud van onderwijs, onderzoek en innovatieruimte, en
3. Het behoud van de eigen positionering per faculteit.

Aangezien bij inname van de aanvraag door DUO werd geconstateerd dat in dit geval sprake zou zijn van een geclausuleerde instemming door de medezeggenschap, die niet als positieve verklaring van instemming kan worden aangemerkt, is op 17 september 2012 een onconditioneel geformuleerde en positieve verklaring van de MR van de CAH ontvangen. De positieve verklaring van de MR van Stoas was al in het bezit van de commissie. Toch is hierover nog contact geweest met Stoas/CAH aangezien deze positieve verklaring eenvoudig aanleiding kon geven tot misverstanden. Na een verduidelijking van de kant van de aanvragende instellingen is door op 27 september 2012 een verbeterde versie van de oorspronkelijke positieve verklaring van de MR van Stoas aan de CDHO ter hand gesteld.

Volgens de aanvragende instellingen zijn de MR's van zowel Stoas als CAH zeer direct betrokken geweest in het proces om te komen tot een institutionele fusie. Er zijn meerder bijeenkomsten belegd tussen de MR's en het CvB. Het CvB is op de diverse locaties geweest om de achterliggende motivatie en het proces zelf toe te lichten. Hierbij zijn medewerkers en studenten in gelegenheid gesteld om vragen te stellen. De MR's zijn op de hoogte gesteld van de relevante correspondentie over het fusieproces zoals die tussen het CvB en het departement van EL&I is gewisseld. Zowel studenten als personeelsleden zijn betrokken geweest bij het proces om te komen tot een nieuwe naamgeving.

De commissie constateert dat overleg is gevoerd met de onderscheiden MR's van Stoas en CAH. Tevens constateert de commissie dat tijdens het proces communicatie heeft plaatsgevonden met personeel en studenten op de diverse locaties van de instellingen. Het is de commissie tot op heden niet gebleken of al een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) is ingericht. Hiertoe zijn voornemens. Het zou dan gaan om een medezeggenschap op grond van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR). Hierin is echter nog niet voorzien.

De commissie taxeert dat het in inrichten van een GMR een gevoelig punt kan vormen tijdens de voortgang van het fusieproces aangezien het uitgangspunt van zowel instelling(en) als MR's in de FER sterk uit gaat van:

1. behoud van eigen missie en identiteit;
2. behoud van onderwijs, onderzoek en innovatieruimte, en;
3. behoud van de eigen positionering per faculteit.

De commissie stelt vast dat door Stoas/CAH in voldoende mate invulling is gegeven aan lid 4h van de fusievoorwaarden.

Beoordeling van de wijze waarop de fusie wordt geëvalueerd (Artikel 16.16a, lid 4i WHW)

In onderdeel 7.1 van de FER geven de instellingen inzicht in de wijze waarop door het College van Bestuur is gecommuniceerd. De MR's en directieleden zijn uitgebreid bij de discussie over de institutionele fusie betrokken. Het door het CvB en de directie vastgestelde fusiedocument is aan de MR's voorgelegd en blijktens de afgelegde verklaringen door de MR's onverkort positief beoordeeld.

Evaluatie van de fusie vindt blijktens punt 7.2 van de FER plaats door de RvT en de MR's in een doorlopend proces. Er is echter niet gekozen voor een formele evaluatie van het proces. Dit aangezien de institutionele fusie geen directe wijziging aanbrengt in de dagelijkse gang van zaken. Als natuurlijk toetsmoment is door de aanvragende instellingen de besluitvorming over het instellingsplan gekozen, zoals dit in artikel 2.2

Bij onderdeel 7.3 van de FER wordt door de instelling op de vraag: "wanneer en hoe wordt geëvalueerd wat de effecten (vooral op de punten van spreiding, omvang, variëteit en keuzevrijheid) slechts geantwoord dat er geen concrete wijzigingen zullen worden doorgevoerd, behalve dan een betere vastlegging van behoud van (1) eigen missie en identiteit, (2) onderwijs, onderzoek en innovatieruimte en (3) behoud van eigen positionering. Ook hier wordt verwezen naar de vaststelling van het instellingsplan (art. 2.2 WHW) waarin een en ander zal worden meegenomen.

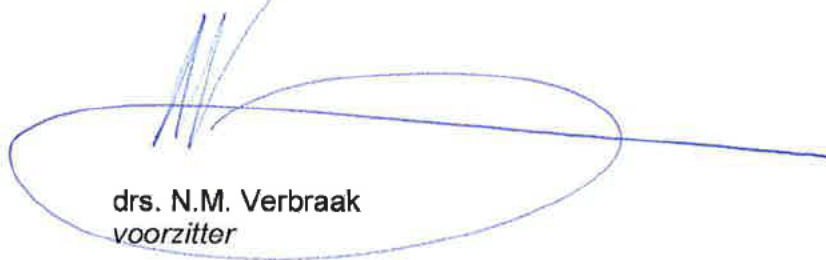
Uit het voorstaande maakt de commissie op dat de instelling de goedkeuring die door de MR's aan de fusieplannen is gehecht voldoende acht om een gerichte evaluatie van de fusie achterwege te laten. De argumentatie hiervoor is dat de institutionele fusie geen directe wijziging zal aanbrengen in de dagelijkse gang van zaken. Als natuurlijk toetsingsmoment kiest de instelling voor het moment waarop het instellingsplan wordt vastgesteld.

De commissie is van mening dat een dergelijke wijze van toetsen te licht is en onvoldoende recht doet aan de nog onvoldragen staat van de institutionele fusie. Zoals hiervoor al is gememoreerd is de commissie van mening dat het tot stand komen van de institutionele fusie te zeer is gericht op consolidatie en (nog) te weinig op de meerwaarde die een institutionele fusie impliceert. Er is nog geen sprake van één gedragen visie op de doelstellingen van de institutionele fusie. Bovendien ontbreekt het bestuurlijk instrumentarium dat de institutionele fusie verder vorm moet geven. De realiteit is dat waar mogelijk en relevant dwarsverbanden worden gelegd tussen de samenstellende delen van de Aeres Groep en wordt samengewerkt. Maar de instellingen hebben ieder een eigen opleidingsaanbod, eigen doelgroepen en een eigen identiteit en profilering. Op grond hiervan constateert de commissie dat het ontstaan van een op (onderwijs-) inhoudelijke collectief gedragen institutionele fusie nog grotendeels van de grond moet komen. De commissie is derhalve van mening dat het vormgeven van de beoogde fusie alleen volgens een stapsgewijze aanpak met voldoende gerichte evaluatiemomenten kans van slagen zal hebben.

Op grond hiervan komt de commissie tot het oordeel dat met de huidige informatie een onvoldoende inzicht wordt geboden in wijze waarop de fusie zal worden geëvalueerd. Hiermee is in onvoldoende mate invulling gegeven aan lid 4i van de fusievoorwaarden.

pagina 19 van 21 Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op de institutionele fusie van Stoas en de CAH.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Handwritten signature in blue ink, consisting of several vertical strokes followed by a large, sweeping oval shape that extends to the right.

drs. N.M. Verbraak
voorzitter

Beoordelingskader verzoek fusietoets

Beoordeling van de toets vindt plaats op basis van het toetsingskader gegeven in de wetwijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) onder Artikel V van deze wetwijziging (Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 32 040, nr. 2). Aan de toetsing liggen, conform art. 16.16a lid 2 WHW, ligt de aanvraag van de rechtspersoon, dan wel de rechtspersonen dan wel de instellingen ten grondslag. De aanvraag kan volgens artikel 16.16 lid 1 en 2 WHW betrekking hebben op een bestuurlijke, dan wel een institutionele fusie. In het eerste geval kan de rechtspersoon die een bijzondere hogeschool in stand houdt de instandhouding daarvan overdragen aan een andere rechtspersoon die een bijzondere hogeschool in stand houdt en die voldoet aan artikel 10.8, eerste lid WHW of kan fuseren met een rechtspersoon die een andere bijzondere hogeschool in stand houdt. De institutionele fusie heeft betrekking op een rechtspersoon die twee of meer hogescholen in stand houdt en deze samenvoegt tot een hogeschool.

Op grond van artikel 16.16b, derde lid, WHW kan de minister goedkeuring onthouden indien als gevolg van de fusie, de daadwerkelijke variatie van het onderwijsaanbod, zowel in het opzicht van de spreiding van voorzieningen als de diversiteit van het opleidingen aanbod in het hoger onderwijs, gelet op het geheel van de voorzieningen op het gebied van het onderwijs op significante wijze wordt belemmerd. De minister verleent zijn goedkeuring aan een institutionele fusie indien dit noodzakelijk is voor de voortzetting van de uit de wet voortvloeiende rechten en verplichtingen van een of meer betrokken hogescholen (Artikel 16.16b lid 2 WHW). De minister laat zich ten aanzien van de goedkeuring, bedoeld in artikel 16.16b, lid 1, WHW, adviseren door de adviescommissie, bedoeld in artikel 6.2, tweede lid WHW (Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs).

De aanvraag gaat vergezeld van:

- a. een fusie-effectrapportage (hierna aan te duiden als FER) opgesteld door de betrokken rechtspersoon dan wel rechtspersonen dan wel door de betrokken instellingen;
- b. een schriftelijk advies van de medezeggenschapsraden, dan wel voor zover het betreft een bijzondere universiteit de universiteitsraden, over de voorgenomen fusie die is voorafgegaan door de kennisname van de FER door de medezeggenschapsraden respectievelijk de universiteitsraden.

Het schriftelijk advies, bedoeld in artikel 16.16a lid 2 WHW, onderdeel b (het schriftelijk advies van de medezeggenschapsraden dan wel universiteitsraden) maakt deel uit van de mededeling, bedoeld in artikel 1.8, derde lid WHW. Dit betekent dat een dergelijk advies vereist is voor een wijziging van de statutaire naam van een stichting of vereniging in de bij de WHW gevoegde bijlage houdende de opsomming van bekostigde instellingen in het hoger onderwijs.

pagina 21 van 21 De FER bevat, conform art. 16.16a lid 4 WHW, ten minste een weergave bevat van:

- a. De motieven voor de fusie;
- b. de alternatieven voor de fusie;
- c. het tijdsbestek waarbinnen de fusie zal worden gerealiseerd;
- d. de te bereiken doelen;
- e. de effecten van de fusie voor de keuzevrijheid, in het bijzonder de effecten van de fusie op de spreiding van voorzieningen en de diversiteit van het onderwijsaanbod;
- f. de kosten en baten van de fusie;
- g. de gevolgen van de fusie voor het personeel en de studenten, waaronder begrepen de gevolgen voor de dienstverlening en de eventuele gevolgen voor andere belanghebbende partijen;
- h. de wijze waarop over de fusie wordt gecommuniceerd, en
- i. de wijze waarop de fusie wordt geëvalueerd.